

مهاجرت معتمدان متجاهر به تهران

معاون امور اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان تهران گفت: «برخی معتمدان متجاهر از استان‌های دیگر به تهران می‌آیند که در جمع‌آوری و ساماندهی، این افراد به مراکز نگهداری استان‌های مبدأ اعزام می‌شوند.» ابوالفضل نیکوکار، درباره مراکز ساده ۱۶ و جمع‌آوری معتمدان متجاهر، به این‌ها گفت: «مراکز نگهداری معتمدان متجاهر با ظرفیتی بیش از ۲۵ هزار نفر در استان تهران فعال است و در این میان، یاورشهرهای شهرداری تهران، مرکز بازروری، صیانت و اشتغال‌زایی شهید زبیدیان، کمپ ترک اعتیاد اخوان و مرکز نگهداری معتمدان متجاهر در فشافویه، همه برای ساماندهی معتمدان متجاهر در تلاش هستند و کارگروهی با مشارکت نهادهای متولی نسبت به جمع‌آوری و اسکان این افراد، تصمیم‌گیری و اقدام می‌کنند، همچنین مدت نگهداری و دوره در مان آنها را تا یکسال افزایش می‌دهند.» نیکوکار ادامه داد: «اقدام دیگر در مراکز ماده ۱۶ این است که در کنار افزایش ظرفیت و مدت‌زمان نگهداری از معتمدان متجاهر، خانواده‌های آنها نیز شناسایی و دعوت می‌شوند تا با برگزاری دوره‌های مشاوره و روانشناسی، زمینه برای بازگشت این افراد به خانواده، فراهم شود.»

بازتاب

پاسخ به گزارش بی‌نام و نشان‌ها

در پی انتشار گزارشی با عنوان «بی‌نام و نشان‌ها» روابط عمومی سازمان ثبت احوال کشور جوابیه‌ای برای روزنامه هم‌میهن ارسال کرد. این جوابیه در پاسخ به گزارش‌های منتشر شده در روزنامه‌های شرق، سازندگی و هم‌میهن در خصوص افشاد بدون مدارک هویتی مدعی تابعیت ایرانی در استان سیستان و بلوچستان نوشته شده است. در متن آن آمده: «موضوع افراد فاقد مدارک هویتی مدعی تابعیت ایرانی، از موضوعاتی است که در چنددهه گذشته همواره در کشور مطرح بوده است. در ابتدای شروع به کار دولت انقلابی و مردمی سیزدهم، با توجه به سیاست‌های دولت‌مبنی بر حل مشکلات مردم، در اولین سفر استانی رئیس‌جمهور محترم به استان سیستان و بلوچستان، با توجه به دغدغه‌های ایشان و در پی آن وزیر کشور، در خصوص حل مشکلات این منطقه، اقدامات ویژه‌ای در خصوص رسیدگی به وضعیت افراد فاقد مدارک هویتی مدعی تابعیت ایرانی این استان در دستور کار قرار گرفته و به تصویب رسید. این موضوع بلافاصله در شورای امنیت کشور بررسی و تکالیف ویژه‌ای برای دستگاه‌های متولی تعیین گردید و بر اساس مصوبه این شورا و به منظور تسریع در انجام امور مربوط، کارگروهی تشکیل گردیده است تا بتوان با ایجاد هماهنگی در بین دستگاه‌های ذی‌ربط اقدامات مؤثرتری به عمل آورد. بر همین اساس وزیر محترم کشور نیز برای اولین بار و در اقدامی بی‌سابقه طی بخشنامه‌ای جامع و کامل به تمام استانداران، فرمانداران و شورای تأمین استان‌ها و شهرستان‌ها، آن‌ها را مکلف به شناسایی و تعیین تکلیف این افراد نمود. در همین راستا به منظور تسریع در اقدامات با عنایت به مصوبه شورای امنیت، سازمان ثبت احوال کشور نیز در همین راستا، بنا به تکالیف خود طی اقدامات ویژه‌ای تعیین تکلیف پرونده‌های موجود با عنوان اولویت در دستور کار خود قرار داده و طی بخشنامه‌ای به مدیران کل ثبت احوال استان‌ها بر رسیدگی به پرونده‌های موجود به‌عنوان یکی از مهمترین اولویت‌های کاری تأکید کرد.

ضمن آن که با توجه به در دستورالعمل رفع فقر مطلق و ضرورت اختصاص شناسه (مشابه شماره ملی) به افراد بدون هویت جهت ارائه خدمات عمومی، به صاحبان بیش از ۱۰ هزار پرونده در دست بررسی، شناسه تخصیص داده شد. راه‌اندازی سامانه الکترونیکی شناسه‌سازی و ثبت‌نام افراد فاقد مدارک هویتی مدعی تابعیت ایرانی، به نشانی faqhehin.sabteahval.ir را می‌توان یکی از مهمترین اقدامات سازمان ثبت احوال کشور، در جهت ساماندهی و رسیدگی به وضعیت این افراد دانست که هم‌اکنون به‌سرعت، رسیدگی به این درخواست‌ها در سازمان ثبت احوال برابر مقررات و ضوابط، در جریان می‌باشد. از دیگر اقدامات این سازمان در این خصوص می‌توان به گسترش دفاتر پیشخوان ارائه‌دهنده خدمات ثبت احوال برای دسترسی آسان‌تر این افراد، افزایش اختیارات اداره کل ثبت احوال استان جهت هماهنگی با سایر مراجع استانی به‌منظور تسریع در تصمیم‌گیری و رسیدگی به این پرونده‌ها اشاره کرد. بدیهی است موضوع تعیین تکلیف افراد فاقد شناسنامه با توجه به گذشت سال‌های طولانی از این امر، نیاز به بررسی‌ها و اقدامات گوناگون توسط مراجع ذی‌ربط دارد که هم‌اکنون با تصمیمات گرفته‌شده توسط وزارت کشور و شورای امنیت کشور، این مهدلی و هماهنگی ایجاد گردیده و ان‌شاء‌الله به‌زودی شاهد نتایج خوبی در این زمینه خواهیم بود.»

گزارش
آموزش

همین حالا هم برنامه جذب نیرو را شروع کرده‌ایم و فراخوان ارسال رزومه داده‌ایم. برخی از مربیان از قبل با ما کار می‌کردند و جزو دانش‌آموزانی بودند که همین‌جا تحصیل کرده و حالا مدرک دانشگاهی گرفته‌اند. بعضی دیگر هم معلمان آموزش و پرورش اند که بازنشسته شده‌اند یا وقت آزادشان را در اختیارمان قرار می‌دهند.»

ساعت حضور دانش‌آموزان در این مدارس، تقریباً مثل مدارس عادی است؛ اما میزان شهریه برای پایه ابتدایی نامعقول به‌نظر می‌رسد: «دانش‌آموزان از ساعت هفت‌ونیم صبح در مسجد حاضر می‌شوند تا ساعت یک بعدازظهر. شهریه ثابت هم حدود ۱۱ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان است که به‌صورت قسطی از اولیا گرفته می‌شود. اعطای مدرک هم از طرف خود مسجد صورت نمی‌گیرد؛ چون فعالیت ما زیر نظر آموزش و پرورش نیست. اما راه‌های مختلفی برای گرفتن مدرک وجود دارد؛ مثلاً دانش‌آموزانی که قرآن حفظ کرده‌اند به دارالقرآن معرفی می‌شوند و می‌توانند مدرک بگیرند. از دانش‌آموزان دونوبت امتحان گرفته می‌شود، اما کارنامه‌شان را از مدارس دیگر می‌گیرند.»

مدارس مسجدمحور و نحوه فعالیت آنها اماواگر فراوان دارد؛ اتفاقی که باعث شده این فعالیت با موافقان و مخالفانی رویه‌رو شود که هرکدام استدلال‌های خاص خود را داشته باشند. عباس مقتدایی، نماینده مجلس در این‌باره به «هم‌میهن» می‌گوید: «این مدارس در سال‌های گذشته نسبت به تعلیم مدارس اقدام کرده بودند یا به‌دنبال این بودند که مجوز مدرسه بگیرند تا بتوانند فعالیت‌های فرهنگی خود را با فعالیت‌های علمی و آموزشی همراه کنند و غنای بیشتری به آن ببخشند و از سویی بتوانند امکانات و ظرفیت‌های محلات را به کمک آموزش و پرورش بیاورند.» به گفته او، این رویکرد به‌عنوان یک مینا در مجلس شورای اسلامی مورد توجه قرار گرفت و هنگام تصویب بخشی از مقررات و قوانین مرتبط با مدارس غیردولتی برای این مراکز نیز در نظر گرفته شد تا آنها با استفاده از ظرفیت‌های قانونی و ذیل مقررات آموزش و پرورش بتوانند فعالیت کنند و خیرین محله‌ها و مرتبطین با مساجد بتوانند در امر تعلیم و تربیت به آموزش و پرورش کمک کنند و آموزش و پرورش هم مجوزهای لازم را به آنها بدهد.

آن‌طور که او می‌گوید: «مدرسه‌های مستقل بدون نیاز به آموزش و پرورش وجود ندارد، ممکن است برخی از مجموعه‌ها برای آموزش ساختمان‌هایی داشته باشند اما هیچ‌وقت مدرسه‌ای بدون مجوز از آموزش و پرورش فعالیت نمی‌کنند، چون این امر ممکن است زمینه آموزش‌های غیررسمی را فراهم کند. از آنجا که آموزش رسمی صرفاً زیر نظر نهادهای آموزش و پرورش فعالیت می‌کند، اصل و اساس آنها باید مطابق با مقررات آموزش و پرورش باشد و از این نهاد مجوز بگیرند.»

▼ ادعای تحول

طرفداران و موافقان فعالیت مدارس مساجدمحور مدعی اند که نظام آموزش و پرورش صلاحیت و توانمندی کافی برای رشد و شکوفایی دانش‌آموزان را ندارد و به‌همین دلیل آنها خودجوش دست به کار شده‌اند تا با دیدگاهی که مدعی‌اند تحولی است، به تعلیم و تربیت دانش‌آموزان بپردازند. آن‌طور که حسینعلی دیلم، دبیر ستاد مدارس مسجدمحور کشور به «هم‌میهن» می‌گوید: «این مدارس به‌دنبال تحول اند و سابقه دیرینی دارند: «اگر به گذشته رجوع کنید، می‌بینید که مساجد به شکل‌های مختلف و چهره‌های گوناگون مشغول به تعلیم و تربیت بوده‌اند. از طرفی خیلی از افراد و مجموعه‌ها هم به‌صورت غیررسمی مشغول کار تعلیم و تربیت بوده‌اند؛ بنابراین مدارس مسجدمحور چیز جدیدی نیستند. جریان مدارس مسجدمحور به‌صورت خاص، از ۱۲ سال پیش در مشهد راه افتاد. اصل راه‌اندازی هم این‌طور نبود که شخص، گروه یا تشکیلاتی به فکر راه‌اندازی نوعی از مدرسه تحت‌عنوان مدارس مسجدمحور باشند، بلکه مجموعه‌هایی در مساجد فعالیت می‌کردند و به‌دلیل اینکه خروجی خوبی در حیطه مسائل آموزشی داشتند، اولیا و خانواده‌ها خواستار ادامه فعالیت‌ها در طول سال‌ها شدند. آنها می‌گفتند، خیلی از بچه‌های ما با بی‌ربطی سر کلاس‌های درس حاضر می‌شوند یا اینکه در مدرسه به آنها گفته شده است که شما استعداد ندارید و نمی‌توانید با بچه‌های دیگر ارتباط بگیرید؛ در حالی که از وقتی پا به مدارس مسجدمحور گذاشته‌اند، هم استعدادشان کشف شده و هم توانمند شده‌اند.» به گفته او، با اصرار خانواده‌ها جریانی تحت‌عنوان مدارس مسجدمحور راه افتاده است. طبیعی است وقتی کار خوبی شروع می‌شود، دیگران هم می‌بینند و کم‌کم به مناطق بیشتری تسری پیدا می‌کند. بنابراین اساس این مدارس، بر مبنای یک جریان مردمی بوده و طرح، برنامه و اندیشه قبلی مبنی بر راه‌اندازی یک نوع از مدرسه پشت آن وجود نداشته است. هر جریانی نیز ابتدا با نقطه ضعف‌هایی رویه‌روست و با گذشت زمان تکامل پیدا می‌کند و ارتقاء می‌یابد و خانواده‌ها بیشتر از آن استقبال می‌کنند. این جریان از اول زیر نظر آموزش و پرورش نبوده است و به‌دلیل استقبال خانواده‌ها گسترش یافته است. شهریه‌ها هم به‌طور واحد تعیین نمی‌شوند و هر مرکزی بنا به فعالیت‌ها و مختصات خود، آن را مشخص می‌کند؛ شهریه‌هایی که به‌مراعات از شهریه‌های غیرمعمول کمتر هستند.

او ادامه می‌دهد: «صرفاً نظام آموزش دیگری جز نظام آموزش و پرورش مستقر در کشور نداریم یا سازمانی که به تألیف کتب درسی بپردازد، بنابراین به همه دانش‌آموزان همان کتاب‌ها تدریس می‌شود، (شاید یکی، دومدرسه استثنائاتی داشته باشند) و امتحان گرفته می‌شود.» دیلم می‌گوید، دانش‌آموزانی که در مدارس مسجدمحور تحصیل می‌کنند، مشکلی برای دریافت مدرک یا جای‌جایی از این مدارس ندارند: «بسیاری ارائه مدارک تحصیلی نیز قانون، راه‌های متفاوتی پیش‌بینی کرده که شامل این

شما اگر مدرسه نداری، چه‌داری؟»
مدارس مسجدمحور سال‌هاست فعالیت می‌کنند و به‌صورت غیررسمی دایره فعالیت خود را گسترش می‌دهند؛ به‌طوری که گفته می‌شود، اکنون حدود ۱۵۰ مدرسه مسجدمحور در کشور وجود دارد که ۷ هزار دانش‌آموز نیز در آنها حضور دارند و روزانه جای نشستن پشت نیمکت‌های کلاس درس، راهی مسجد می‌شوند تا بنا به ادعای دایرکنندگان این مدارس، از آموزش‌های جدید و بهتری بهره ببرند؛ آموزش‌هایی که البته اطلاعات کافی درباره نحوه ارائه آنها وجود ندارد.

در این مدارس چه خبر است؟ این سوالی است که هم‌میهن را به سمت یکی از مدارس مسجدمحور می‌کشاند. بررسی با یک تماس تلفنی شروع می‌شود. زن جوان پشت خط تلفن با حوصله شروع می‌کند به توضیح که استقبال از این مدارس بسیار خوب بوده؛ طوری که حتی برخی‌ها برای ثبت‌نام در فهرست انتظار قرار گرفته‌اند و منتظر خالی شدن صندلی هستند: «برای دانش‌آموزان، برنامه‌های تربیتی و فرهنگی ترتیب داده‌ایم؛ مثلاً به دختران آموزش‌هایی مانند خانه‌داری، خیاطی، دوخت و دوز، آشپزی و طب سنتی ارائه می‌شود و برای‌شان کلاس عملی برگزار می‌شود. برنامه‌های حفظ گلستان و بوستان نیز داریم و اردوهای تربیتی نیز برگزار می‌کنیم.» زن، خوش‌بر خورده است و صورت و ادامه می‌دهد: «کارگروه‌هایی هم داریم که به دانش‌آموزان مهارت‌هایی مانند کار با کامپیوتر، عکاسی با موبایل و... آموزش می‌دهد. اول سال، بچه‌ها باید یکی از این کارگروه‌ها را امتحان کنند و تا آخر سال در آن حضور داشته باشند و پروژه‌های عملی هم انجام دهند. هدف این است که دانش‌آموزان در کنار درس، در برنامه‌های هنری و فرهنگی حضور داشته باشند و آموزش ببینند.» به گفته او، مدت زمان تحصیل در این مدارس، ۱۰ ماه است.

مدیر مدرسه دیگری اما می‌گوید که با برگزاری کلاس‌های هنری و فرهنگی و آموزش‌های تربیتی، دانش‌آموزان موظف به خواندن سرفصل‌های کتب درسی هستند و از آنها امتحان گرفته می‌شود. البته برنامه درسی در همین حد است و کلاس‌های اضافه یا تقویتی برگزار نمی‌شود.

سوال بعدی درباره معلمان این مدارس است. آنها چه کسانی هستند؛ مدیر یکی از این مدارس می‌گوید: «خیالتان از بابت معلمان راحت باشد. آنها توسط خودمان گزینش می‌شوند. از

مریم احمدی‌فر

خبرنگار اجتماعی

دانش‌آموزانی کم‌سن و سال دورتادور هم‌دیگر کف زمین حلقه زده‌اند و روحانی رویه آنها ایستاده، در حال تدریس است. این تصویری از مدارس مسجدمحور است که با یک جست‌وجوی ساده اینترنتی نه‌تنها به‌شکل و شمایل آن بلکه به فهرست بلندبالایی از شماره و آدرس این مدارس می‌توان دست یافت؛ مدرسی که گرچه تا پیش از این شاید اسم‌شان به گوش خانواده‌ها خورده بود اما حالا، با پا در میانی مجلس، خیلی‌ها از فعالیت‌شان ناخبر شده‌اند. عده‌ای موافقت و عده‌ای مخالف.

طبق مصوبه مجلس، وزارت آموزش و پرورش مکلف است تا بنا به درخواست اشخاص حقیقی و حقوقی که متقاضی ایجاد مدرسه یا مرکز آموزشی و پرورشی غیردولتی به‌عنوان بخشی از یک مسجد هستند، مشروط به موافقت هیئت‌انامی مسجد، رسیدگی کرده و با رعایت ضوابط فنی برای ساختمان مسجد یا ساختمان در نظر گرفته‌شده از سوی متقاضی، مجوز ایجاد مدرسه مسجدمحور یا مرکز آموزشی و پرورشی مسجدمحور را به متقاضی مربوطه بدهد. احمدحسین فلاحتی، سخنگوی کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس درباره این مدارس به تسنیم گفته: «امروزه با کمبود شدید فضای آموزشی در کشور مواجهیم و می‌توان از ظرفیت مساجد برای حوزه تربیتی و آموزش بهره برد. برنامه درسی مدارس مسجدمحور زیر نظر آموزش و پرورش خواهد بود.»

▼ در مدارس مسجدمحور چه خبر است؟

مدارس مسجدمحور اگر چه به‌صورت رسمی فعالیت ندارند و آموزش و پرورش نیز آنها را به رسمیت نمی‌شناسد، اما سال‌هاست که در حال فعالیت‌اند و در بسیاری از استان‌ها مشغول راه‌اندازی شده‌اند. در سایت ستاد مدارس مسجدمحور، اطلاعات چندانی درباره ماهیت این مدارس وجود ندارد و تنها ویدئوهایی با‌رگذاری شده که یکی از آنها مربوط به سخنرانی حجت‌الاسلام پناهیان است؛ کسی که سابقه معاونت فرهنگی نهاد رهبری در دانشگاه‌ها را دارد. او سخنرانی‌اش را اینگونه آغاز کرد: «مساجد ما که ادعای دین، ایمان و مذهب دارند، مدرسه‌ها را اداره کنند. آقای مسجد،